



Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

AF./. riksåklagaren ang. anstiftan av allmänfarlig ödeläggelse m.m.

(Göta hovrätts dom den 20 maj 2026 i mål B 1446-26)

Riksåklagaren har förelagts att skyndsamt svara skriftligen såvitt avser om hovrätten haft tillåtelse enligt artikel 14.3 i den europeiska utlämningskonventionen från 1957 (den s.k. specialitetsprincipen) att döma AF för *medhjälp* till brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor, grovt brott, 2024-09-06 – 2024-09-07, enligt 29 a § första stycket lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor samt 23 kap. 4 § brottsbalken (åtalspunkten 2.1), och för *medhjälp* till allmänfarlig ödeläggelse, 2024-09-06 – 2024-09-07, enligt 13 kap. 3 § första stycket och 23 kap. 4 § samt 29 kap. 2 a § brottsbalken (åtalspunkten 2.2).

Jag kommer att begränsa mitt svar till ovan angivna fråga.

Inställning

Jag anser att hovrätten har haft tillåtelse att döma AF i enlighet med domslutet. Enligt min mening föreligger det inte synnerliga skäl för prövningstillstånd.

Bakgrund

Av de handlingar som har bifogats föreläggandet från Högsta domstolen och Åklagarmyndighetens ärende AM-133650-24 framgår bl.a. följande såvitt är av intresse. AF häktades den 19 september 2024 av Örebro tingsrätt i sin utevaro för andra gärningar än de som nu är uppe till bedömning. Det var först den 22 oktober 2024 som han blev häktad i sin utevaro av tingsrätten även för de nu aktuella gärningarna. Tingsrätten rubricerade brotten i enlighet med häktningsframställan, nämligen anstiftan av allmänfarlig ödeläggelse den 7 september 2024 på Gråvädervägen, Lunds kommun, samt brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor, grovt brott, mellan den 6 september 2024 och 7 september 2024 på okänd plats i Sverige. Åklagaren utfärdade den 19 september 2024 en europeisk arresteringsorder och den 25 oktober 2024 en motsvarande sådan som även grundades på det senare häktningsbeslutet. AF greps den 7 januari 2025 i Tirana i Albanien. Åklagaren gjorde den 9 januari 2025 en framställning till Albanien om utlämning av AF till Sverige som misstänkt för brott. Under rubriken brottsrubricering, lagrum och preli-

minärt gärningspåstående angavs såvitt nu är av intresse följande, nämligen anstiftan av allmänfarlig ödeläggelse den 7 september 2024 på Grävadersgatan, Lunds kommun, 13 kap. 3 § första stycket samt 23 kap. 4 § brottsbalken (p. 9), och brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor, grovt brott, mellan den 6 och 7 september 2024 på okänd plats i Sverige, 29 a § första stycket lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (p. 10). Vidare angavs under omständigheterna i ärendet följande. ”Under utredningen har det framkommit att personen som greps med bomben i Örebro, misstänks även för en fullbordad sprängning i Lund den 7 september 2024. Utifrån telefonanalyserna misstänks AF för anstiftan av allmänfarlig ödeläggelse i Lund samt för grovt brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor mellan 6 och 7 september 2024 genom innehav av bomben som användes vid sprängningen.”

Efter att AF hade utlämnats till Sverige ägde en häktningsförhandling rum den 19 oktober 2025 i Örebro tingsrätt. Tingsrätten fann att AF var alltjämt på sannolika skäl misstänkt för, såvitt nu är av intresse, anstiftan av allmänfarlig ödeläggelse den 7 september 2024 på Grävadersvägen, Lunds kommun, och brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor, grovt brott, den 6–7 september 2024 i Sverige.

Åtal väcktes den 29 januari 2026 mot AF. De nu aktuella gärningarna omfattas av åtalpunkterna 2.1–2.2. Han åtalades sålunda för brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor, grovt brott, i andra hand anstiftan av och i tredje hand medhjälp till samma brott (åp 2.1), samt anstiftan av allmänfarlig ödeläggelse och i andra hand medhjälp till samma brott (åp 2.2). Gällande medhjälpgärningen hänvisades i båda fallen till gärningsbeskrivningen för gärningsmannaskap genom att han främjat gärningen med råd och dåd genom det ovan beskrivna agerandet.

Tingsrätten ogillade åtalet såvitt avser åtalpunkterna 2.1–2.2. Hovrätten ändrade tingsrättens dom och dömde AF för medhjälp till brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor, grovt brott, och medhjälp till allmänfarlig ödeläggelse enligt ovan angivna lagrum.

Rättslig reglering

Av artikel 14 i 1957 års europeiska utlämningskonvention framgår att den s.k. specialitetsprincipen gäller vid utlämning för brott. Principen innebär att det, med vissa angivna undantag, föreligger hinder att åtala, döma eller frihetsberöva någon för något annat brott än för det vilket han eller hon har utlämnats. Principen innebär enligt 14.3 inget skydd mot ändrad brottsrubricering, om brottet under den nya rubriceringen enligt sitt väsentliga gärningsinnehåll skulle kunna medföra utlämning. De situationer som åsyftats har varit dels då gärningsbeskrivningen förblir densamma men den ansökande staten anser att

rubriceringen ska vara en annan (t.ex. grov stöld i stället för stöld), dels då den ansökande staten vill döma för uppsåtligt brott trots att ansökan om utlämning avser ett oaktsamhetsbrott (se Påle, K., Villkor för utlämning, Ak avh. 2003, s. 281 och not 813).

En jämförelse kan även göras med EU-domstolens dom i mål C-388/08, *Leymann och Pustovarov* som gällde överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder från Polen till Finland där domstolen slog fast att avgörande för huruvida det rör sig om "annat brott" är om brottsrekvisiten för det "andra brottet" i den utfärdande staten motsvarar brottsrekvisiten för det brott som föranlett utlämnandet, och huruvida uppgifterna i arresteringsordern i tillräcklig mån motsvarar dem i den senare processhandlingen (se p. 57). Prövningen utgår från brottsbeskrivningen i arresteringsordern (p. 52). Enligt EU-domstolen är förändringar avseende tid och plats tillåtna så länge de inte ändrar brottet art och inte medför att det uppkommer något skäl att vägra verkställighet enligt rådets rambeslut, art. 3 och 4. Även en förändring i typen av narkotika ansågs inte leda till att "något annat brott" förelåg. Bestämmelser rörande påföljden, såsom straffskärpningsregler kan inte anses omfattas av specialitetsprincipen (se rättsfallet NJA 2007 s. 80 och Påle, K., a.a. s. 300 f.).

Min bedömning

Åklagaren har gjort en framställning till Albanien om att AF ska utlämnas till Sverige och därvid som brott, såvitt nu är aktuellt, angett *anstiftan av allmänfarlig ödeläggelse* den 7 september 2024 på Gråvådersgatan, Lunds kommun, med angivna lagrum 13 kap. 3 § första stycket och 23 kap. 4 § brottsbalken, samt *brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor, grovt brott*, mellan den 6 och 7 september 2024 på okänd plats i Sverige, med angivet lagrum 29 a § första stycket lagen (2010:1011) om brandfarlig och explosiva varor. Det är således dessa angivna brott som ska ligga till grund för den fortsatta prövningen av om specialitetsprincipen är uppfylld. I brottsbeskrivningen anges vidare att AF utifrån telefonanalyser misstänkts för anstiftan av allmänfarlig ödeläggelse i Lund och att han är misstänkt för att ha innehaft bomben som användes vid sprängningen där.

AF kom, såvitt gäller rubriceringen, att åtalas för anstiftan av allmänfarlig ödeläggelse och i andra hand för medhjälp till allmänfarlig ödeläggelse. När det gäller brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor väcktes åtal i första hand i enlighet med brottsrubriceringen i framställningen om utlämning. Vad som tillkom var ett andrahandsyrkande om anstiftan av samma brott och ett tredjehandsyrkande om medhjälp till det först nämnda brottet. Det bör noteras att åklagaren såvitt gäller medhjälpsgärningen i båda åtalspunkterna har hänvisat till den redan angivna gärningsbeskrivningen.

Jag menar mot bakgrund härav att det står klart att AF har dömts för brott med väsentligen samma gärningsinnehåll som de för vilka han har begärts utlämnad. Hovrätten har kommit fram till att flera omständigheter talar för att AF har varit involverad i sprängningen i Lund, men att uppgifterna inte har varit tillräckligt konkreta för att det ska anses utrett att han haft en mer omfattande roll i genomförandet av sprängningen utöver att ha förmedlat information till en gärningsman om var bomben skulle placeras, dvs. var brottet skulle utföras. Detta handlande har hovrätten rubricerat som medhjälp till såväl allmänfarlig ödeläggelse som brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor, grovt brott.

Det blir många gånger en bedömningsfråga huruvida någon med ett visst handlande är att anse som utförare eller om det i stället är fråga om ett främjande som kan konstituera ansvar för anstiftan eller medhjälp. Medhjälp till en brottslig handling bestäms negativt på så sätt att medhjälp består i ett främjande som inte uppfyller kraven för anstiftan (se Bäcklund, A. m.fl., Brottsbalken, En kommentar, Elektroniska versionen 2026, 23 kap. 4 §). Att AF inte har blivit åtalad eller dömd för något brott med väsentligen annat gärningsinnehåll än de för vilka han har begärts utlämnad måste enligt min mening sålunda anses stå klart. Det bör också beträffande brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor, grovt brott, som ovan angetts, noteras att det i framställningen om utlämnande anges att det är fråga om innehav av den bomb som användes vid sprängningen i Lund.

Det har således enligt mening varit riktigt av hovrätten att döma AF i enlighet med domslutet. Mot bakgrund härav föreligger det inte synnerliga skäl för prövningstillstånd.

Katarina Johansson Welin

Tord Edlund

Kopia för kännedom till:

Kammaråklagaren Ludmila Pronko

Advokaten PS